

Бањалука 14.05.2013. године

Број:01-010-1499/13

Отворено писмо предсједника Републике Српске Милорада Додика

Шефовима држава и влада земаља чланица Европске уније

Предсједнику Европске уније

Предсједнику Европске комисије

Ваше екселенције,

Као што вам је познато, у припреми је европски пројекат под називом „Сарајево срце Европе“ чији је циљ обиљежавање, слjedeће године и углавном у Сарајеву, стоте годишњице од почетка Првог свјетског рата. У складу са поузданим информацијама које посједујемо овај „велики културни догађај... (се организује) како би се обиљежила стота годишњица од избијања првог сукоба свјетских размјера“ а „који ће се од 21. до 28. јуна 2014. године одржати у облику мултидисциплинарног фестивала“ (у Сарајеву). Наравно, ради се о обиљежавању годишњице од пуцњева које је српски младић из Босне и Херцеговине, Гаврило Принцип, код Латинске ћуприје у Сарајеву испалио тог кобног 28. јуна 1914. године на аустријског престолонаследника надвојводу Франца Фердинанда и његову супругу Софију. Али, опште је познато да овај атентат није заиста био прави узрок свјетског сукоба јер су се више од четрдесет година колико је у том тренутку протекло од француско-пруског рата 1870/71. називале „оружаним миром“, синтагмом која је означавала да су Европљани још тада били спремни да у било ком тренутку започну међусобни сукоб.

Свакако, предлагем да одређивање правих узрока тог рата (а не разлога) препустимо историчарима.

Ипак, наведени европски пројекат посједује одређене карактеристике овог „обиљежавања“ које би требало да се одрже у његовом склопу:

- Као прво, здраво за готово се узимају наводи да се ради о стогодишњици атентата „који је довео до избијања Првог свјетског рата... ..и болних сјећања на опсаду Сарајева прије двадесет година.“ У потпуности оспоравам да ова два историјска догађаја могу да се заснивају на истим претпоставкама и претпостављам да је овдје у повоју антисрпски план.
- Друго, “активности... треба да послуже као покретач вјековног пројекта да Сарајево постане раскрсница свих европских култура (пројекат “Мост култура”).” Ми у Републици Српској никад нисмо званично обавијештени да такав пројекат уопште постоји.

С друге стране, свако ко имало познаје чињенице вам може рећи да Сарајево сигурно не може да буде тај културолошки сан јер је, као што вам је свакако познато, 95% становника тог града бошњачке националности, а овај проценат стално расте. Стога се прије може сматрати монокултурним градом.

- Треће, у пројекту се наглашава да је намјера “мултидисциплинарног фестивала... иако се ради о обиљежавању догађаја из прошлости... да се усредсреди на будућност Босне и Херцеговине... у политичком контексту мира и обнове.” Штавише, “о најзначајнијим дијеловима пројекта” ће извјештавати једна европска телевизијска кућа, у његовом склопу ће се одржати неколико изложби на различитим локацијама у Сарајеву и више градова у БиХ, као и низ конференција на високом нивоу и округлих столова, уз могућност да се поменути догађаји “затворе политичким састанком.” Апсолутно сумњам да ће “најзначајнији дијелови пројекта” бити објективни према Србима и веома се питам која би била суштина наведеног „политичког састанка?“ Доношеће још закључака против Срба? И коначно, могу да вас увјерим, а имајући у виду све наведене примједбе, да „изложбе“ које се предвиђају пројектом неће бити добро примљене у Републици Српској.
- Четврто, приједлог пројекта наставља помињући “дугорочне циљеве” при чему се посебна пажња придаје структурним пројектима који се односе на Сарајево и на „јачање капацитета локалних партнера.“ Вјерујем да имам право да посумњам у појам „локални партнери.“ Ово моје увјерење се заснива на самим поставкама пројекта, односно на чињеници да се „ослања на иницијативе цивилног друштва и оператере у култури у Сарајеву и БиХ,“ што ће довести „производњу у области културе овог града у жижу интересовања.“
- Коначно, обавјештен сам да је 1. фебруара ове године основана фондација под истим називом као горе наведени пројекат, претпостављам одлуком суда у Сарајеву. Ову фондацију за коју се никад до сада није чуло у Републици Српској, су основали „неколико држава чланица (ЕУ), град Сарајево и приватни партнери.“ О Сарајеву и његовим намјерама мислим да је важно поменути шта је његов градоначелник, г. Иво Комшић рекао приликом представљања пројекта у том граду 8. априла. Нагласио је, *између осталог*, да је “Европа схватила да се највећи сукоб након Првог свјетског рата догодио управо у БиХ.” Према томе сматрам да треба ставити упитник над добрим намјерама неких од организатора али превасходно бошњачких елемената у реализацији овог пројекта. Надам се да схватате мој став.

Ваше екселенције,

Покушао сам овим путем да вам илуструјем садашњи и будући став Републике Српске у вези са наведеним европским пројектом. Свакако, морам са Вама да подијелим још неколико мисли сада када сам сигуран да ће оне до вас допријети у изворном облику.

Ми Срби смо у више наврата у последње двије деценије били „на удару“ међународне заједнице по различитим основама. Овај пут се ради о још једном мијењању историје и њеног повезивања са скором прошлошћу ове земље. Сумњам у методологију „стварања будућности“ у нечије име али желим недвосмислено да нагласим да је Европска унија била, а и даље је, наше чврсто културно, економско и политичко опредјељење. Један од најважнијих разлога за то се налази у чињеници да у оквиру Европске уније нације не одумиру, већ се, насупротив томе, њихово историјско постојање ставља у први план.

Према томе, искрено се питам да ли да прихватим да су горе наведени пројекат конципирани људи који не познају основне елементе друштвеног живота у овој земљи, односно да у њој живе три конститутивна народа и Остали, а не само један народ, или да су њихове ставове затровале неке необјашњиве калкулације. Јер, уколико су Срби, директно или индиректно, дефинитивно искључени из пројекта (не сматрам да је неколико позивница упућених одређеним личностима из Републике Српске представља суштинско учешће Срба у манифестацији), са великим жаљењем морам да вас обавијестим да скуп европски пројекат који је описан горе нажалост неће бити реализован у цијелој земљи како су његови организатори планирали на самом почетку.

Желим да искористим ову прилику, Ваше екселенције, да обновим изразе нашег најдубљег поштовања.

ПРЕДСЈЕДНИК

Милорад Додик